

Web 3.0

Szemantikus web

Tartalom

- Web 3.0 – szemantikus web

The-name-of-the-game...

„A **szemantika** (magyarul **jelentéstan**, ám ez a terminológia az utóbbi időkben egyre kevésbé pontos) a **nyelvészet egyik részterülete**, amely a nyelvi formák (szavak, szimbólumok stb.) jelentésével illetve jelentésváltozásaival foglalkozik. Eredetileg csak **szójelentéssel** foglalkozott, de a generatív nyelvészet megjelenése óta a **mondatjelentést is vizsgálja**.

Hasonlóképpen a **formális nyelvek elméletében** a szemantika az adott formális nyelv szintaxisa által meghatározott **szavak jelentését definiáló szabályok összessége**.^[1]”

(Wikipedia)

Mi a Web 3.0?

- Az emberek nem tudnak megegyezni (...az elnevezésben, a definícióban, a létezésében)
- *„The Semantic Web (or Web 3.0) promises to organize the worlds' information in a dramatically more logical way than Google can ever achieve with their current engine design.”*
(Marc Fawzi, Evolving Trends)
- *„Web 2.0 is a marketing term, and I think you've just invented Web 3.0”*
(Eric Schmidt, CEO of Google 2001-2011)
- *„If Web 2.0 was so hot, how about Web 3.0? This has been a recurrent theme of would-be meme-engineers who want to position their startup as the next big thing.”*
(Tim O'Reilly)

Mi lesz a Web 3.0?

- Milyen lehetne a Web 3.0?
  - Hogyan szerveződnek majd a saját adataink?
  - Mi fogunk „szörfölni”, vagy a gép csinálja helyettünk?
  - Ugyanúgy fog kinézni a Web számomra is, mint mindenki más számára?
  - Milyen technológiák lesznek közismertek? Melyek válnak elavulttá?

Szemantikus Web intro

- Alapdilemma:
  - Az interneten meglévő tartalmak **struktúrálatlanok**.
  - Nincs egy olyan rendszer az egész felett (overlay), ami segítene: merre mit találunk, hol vannak hasonló tartalmak, stb.
- Megoldás(?): **szemantikus Web**
  - Internetre emelt **intelligens réteg**;
  - globálisan **skálázható Web**;
  - segít megtalálni a számunkra hasznos és érdekes **tartalmat**.
- *„A szemantikus web **célja** egy olyan **infrastruktúra** létrehozása, amely lehetővé teszi a Weben lévő **adatok integrálását**, a közöttük levő **kapcsolatok definiálását** és **jellemzését**, illetve az adatok **értelmezését**”*

Szemantikus Web (W3C def)

- *„The Semantic Web is about two things. It is about **common formats for interchange of data**, where on the original Web we only had interchange of documents. Also it is about **language for recording how the data relates to real world objects**. That allows a person, or a machine, to start off in one database, and then move through an unending set of databases which are connected not by wires but by being about the same thing.”*

(W3C – Semantic Web Activity - <http://www.w3.org/2001/sw/>)

Felhasznált irodalom

- Herman Iván, „Szemantikus Web: egy rövid bevezetés”, Magyarországi Web Konferencia, 2006.

A szemantikus Web felé...

- A jelenlegi Weben az információk *különböző formákban* állnak rendelkezésre:
  - természetes nyelveken (angol, magyar, kínai, holland, ...)
  - grafikákon, képeken, audió és videó formákban... stb.

- ***Emberek számára ez nem jelent igazán problémát!***

A szemantikus Web felé...

- A Weben gyakran van szükség adatok **kombinálására, koherens** módon
  - Pl.: a szállodai és az utazási adatok általában különböző forrásból származnak, habár együtt akarjuk őket használni
  - Pl.: valamely kutatásnak különböző digitális könyvtárak anyagaira van szüksége
  - *terminológiai különbségek!*
- *Ezt is könnyedén megtesszük; egy fogalomról másikra **asszociálni** nekünk egyszerű!*

Gépek, intelligens ágensek...

- ***A gépek buták!***

- **részleges információt** nem tudnak használni
- a képek **értelmezése** még mindig komoly kutatás tárgya
- **analógiákat** nehezen tudnak automatikusan megtalálni
- az adatok **kombinálása** is nehézkes
  - ugyanaz-e az **<abc:alkotó>** mint az **<cba:író>**?
- ...

Gyakorlati példák...

Példa 1: Keresés

- A Google túl sok hamis/irreleváns találatot ad vissza

- Segítséget jelenthet, ha az adatforrásokhoz valamilyen további (esetleg alkalmazásfüggő) leírást lehetne hozzárendelni.

Gyakorlati példák...

Példa 2: Utazásszervezés

Egy automatikus utaztató rendszer, amely...

- **ismeri** a szokásaimat, kívánalmaimat;
- a múlt alapján további **tudást alakít ki** rólam;
- a helyi információt össze tudja **kombinálni** távoli információkkal, mint például:
  - légitársaság adataival
  - orvosi kérdésekkel, mint diétával, gyógyszerek hozzáférhetőségével
  - naptáradatokkal, állami vagy vallási ünnepek adataival
  - stb.

Gyakorlati példák... (folyt.)

Példa 3: Adatbázisok integrációja

- Adatbázisok **struktúrája**, tartalma nagyon különböző lehet
- Sok alkalmazás alapul adatbázisok kombinációján:
  - pl: cégösszeolvadások; biokémiai, orvosi, genetikai adatok; kormányzati és adminisztratív adatok
- Ezek az adatok legtöbbször a Weben vannak már (habár nem feltétlenül nyilvánosak)
- **Az adatok, adatbázisok *szemantikáját* kell ismerni ahhoz, hogy kombinálhatók legyenek**
  - Az, hogy a szemantika hogy képződik le a konkrét adatbázisra, voltaképpen mellékes.

Mire van szükség?

- Az adatokat gépi kezelésre is elérhetővé kell tenni
  - egyes esetekben az adat más adatokat ír le (mint a keresés esetén): ezek az ún. **metaadatok**
  - máskor magát az adatokat kell kombinálni, például a naptáram vagy utazási szokásaim esetén
- Az adatokat össze kell tudni olvasztani, **kombinálni**, és mindezt a Web nagyságrendjén
- A gépeknek ***következtetéseket is le kell tudnia vonni az adatokról*** (például hogy a használt terminológia azonos szemantikát takar...)

Mire van szükség (technikailag)?

- A **szemantikus Web** célja egy olyan **infrastruktúra** létrehozása, amely...
  - lehetővé teszi a Weben lévő adatok **integrálását**,
  - a közöttük levő **kapcsolatok definiálását** és jellemzését,
  - az adatok **értelmezését**.

Szemantikus Web technológiák

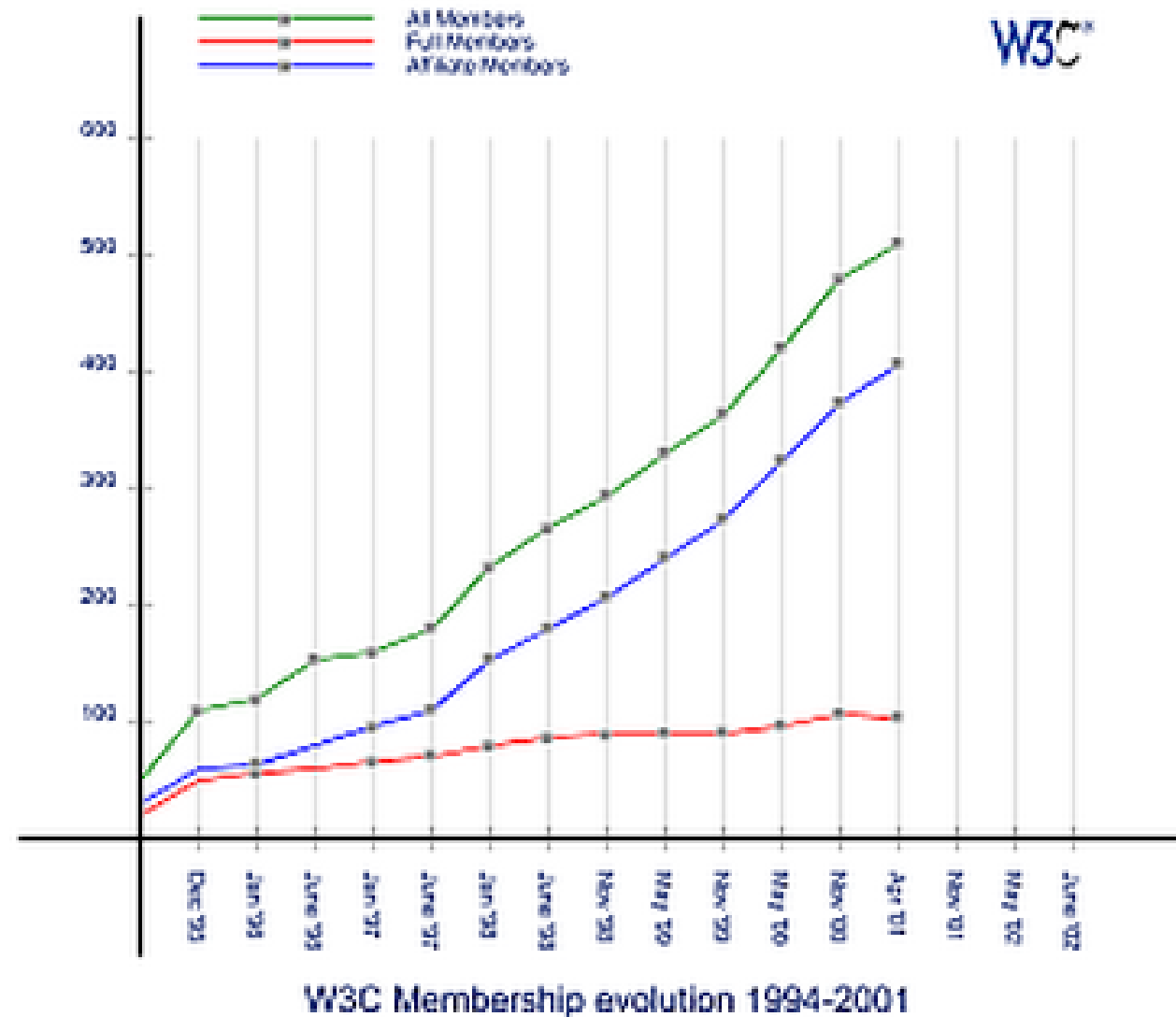
- Mindehhez szükség van:
  1. az „erőforrások” (resource) egyértelmű elnevezésére (azaz **címzése**): ???
  2. az adatok összekapcsolására, leírására szolgáló általános **adatmodellre**: ???
  3. az adatok a modell alapján való elérésére, **lekérdezésére**: ???
  4. a **közös terminológia** definíciójára: ???
  5. logikai **következtetési rendszerekre**: ???

Szemantikus Web technológiák

- Mindehhez szükség van:
  1. az „erőforrások” (resource) egyértelmű elnevezésére (azaz **címzése**): **URI**
  2. az adatok összekapcsolására, leírására szolgáló általános **adatmodellre**: **RDF**
  3. az adatok a modell alapján való elérésére, **lekérdezésére**: **SPARQL**
  4. a **közös terminológia** definíciójára: **RDFS, OWL, SKOS**
  5. logikai **következtetési rendszerekre**: **OWL, Rules**
- Megjegyzés: Az URI nem szemantikus Web-specifikus, hanem egy jól elterjedt korábbi megoldás. A többi (RDF, OWL, ...) a szemantikus Webre lettek kifejlesztve.

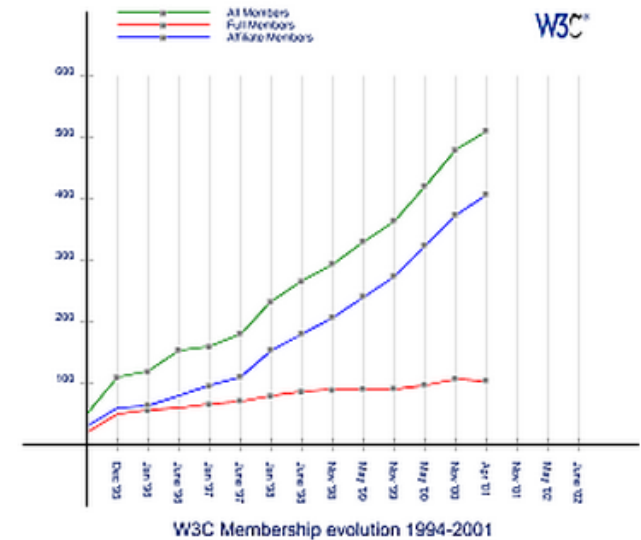
Egy példa...

- Egy „egyszerű” üzleti grafikon a Web-en: a tartalma „világos”, látszólag nem igényel további magyarázatot.
- DE ha ezt az ábrát egy vak felhasználó (pl. ágens?) számára szeretnénk elérhetővé tenni?...

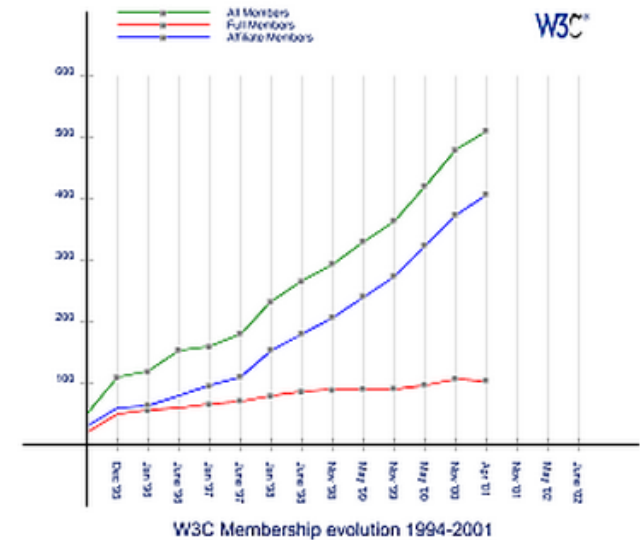
Egy példa (folyt.)

- A kép tartalmát szövegesen is le szeretnénk írni (fontos az elérhetőséghez):
  - adjunk meg **metaadatot**, amely leírja a képet
  - legyen egy *eszköz*, amely (a metaadat alapján) egyszerű *kimenetet* állít elő
  - használjunk *szabványosított metaadat formalizmust*
- Megjegyzés: Az ábra SVG-ben (vagyis egy grafikus XML leírás), így a grafika minden eleme megcímezhető egy URI segítségével!

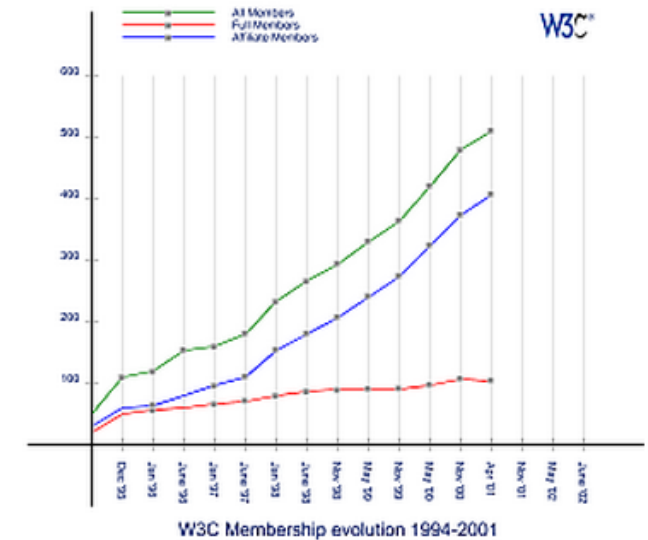
Egy példa (folyt.)

- A metaadat **állítások** sorozata:
  - „a teljes ábra típusa egy grafikon, a grafikon «vonalas» típusú”
  - „a grafika felirata egy (SVG) szövegelem”
  - „a jelmagyarázat egyben egy hiperlink”
  - „a hiperlink erre és erre a URI-ra mutat”
  - „a teljes ábra a jelmagyarázatból, tengelyekből és adatgörbékből áll”
  - „a görbék a teljes jogú és társult tagokat, illetve az összes tagot ábrázolják”

Egy példa (folyt.)

- Az állítások **hármás tagolást** (triplet) mutatnak:
  - *Vmről állítunk* valamit (pl. „üzleti grafika”)
  - *összekapcsoljuk* egy szövegelemmel (pl. „vonalgrafika”) vagy külső adattal (URI)
  - maga a *kapcsolat* is *szemantikával* bír (pl. „típusa”).

RDF

Resource Description Framework

RDF

- RDF – (erő)forrásleíró keretrendszer (Resource Description Framework)
- Az **állításokat** a következő módon modellezhetjük:
  - **Forrás:** egy elem, egy URI, literál, ...
  - **Kapcsolat:** *irányított* reláció két forrás között
  - **Állítás:** két forrás egy őket összekapcsoló relációval
- *RDF* az ilyen típusú **állítások általános modellje**
  - kifejezhető XML-ben, de más szintaxissal is (pl. n3)

RDF hármások

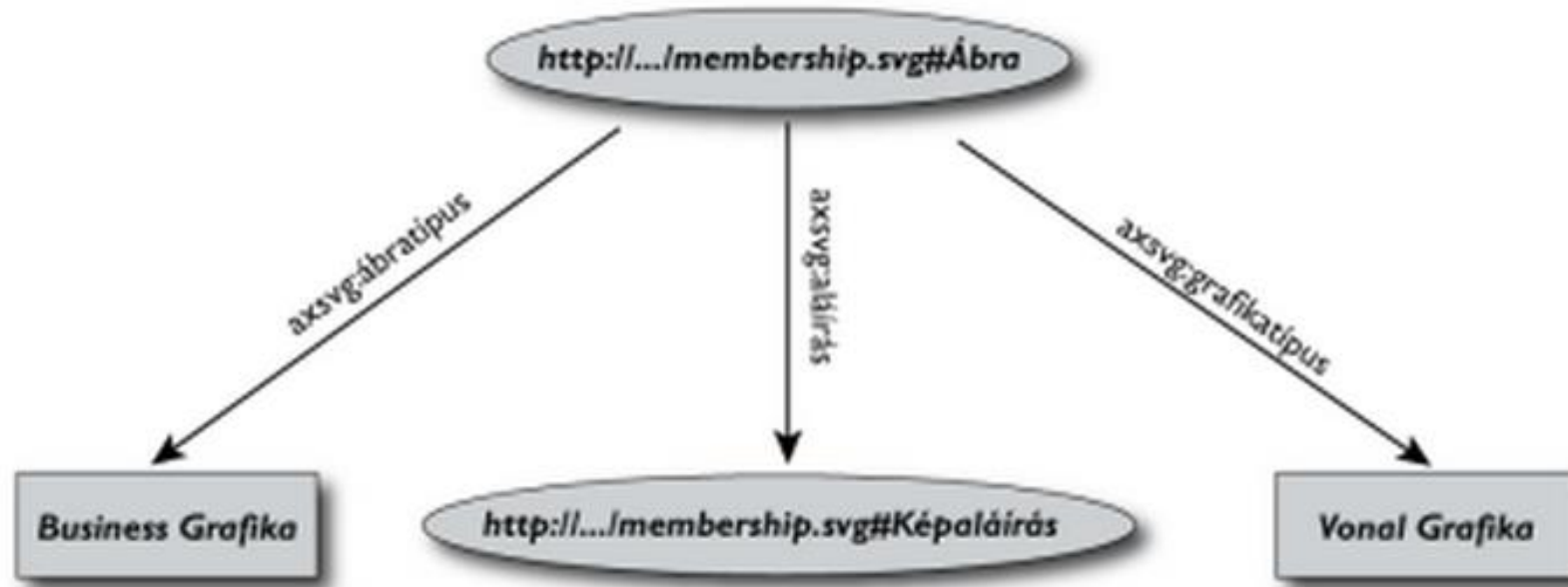
- Az angol terminológia:
  - „*triplets*”, „*triples*”, vagy „*statement*”
    - magyarul: „hármás”, vagy „állítás”
  - „*subject*”, „*predicate*” vagy „*property*”, „*object*”
    - magyarul: „alany”, „állítmány” vagy „tulajdonság”, és „tárgy”
- Egy RDF hármás (s,p,o):
  - „s”, „p” URI-k; „o” egy URI vagy egy literál
  - jelentése: a „p” összekapcsolja az „s”-t az „o”-val
  - az elnevezések/cimkék eszközei szintén a URI-k: `http://.../abra.svg`
  - Példa: íme a teljes hármás:

(`http://.../abra.svg; http://.../tipus; „vonalgrafika”`)

RDF hármások (folyt.)

- *Bármely* URI használható; vagyis egy XML fájl-ba is lehet címezni, nemcsak a teljes anyagra, pld:
  - `http://www.example.org/file.xml#xpointer(id('naptár'))`
  - `http://www.example.org/file.html#naptár`
- RDF a hármások általános modellje:
  - lényegében egy **irányított, címkézett gráf**
    - *csomópontok: alanyok és tárgyak*
    - *élek: állítmányok (tulajdonságok)*
  - **gépileg olvasható** formátumokkal (RDF/XML, Turtle, n3, RXR, ...)
  - **RDF/XML** a „hivatalos” XML alapú formátum
    - Nem a szintaxis a fontos, hanem a mögötte álló adatmodell!

Egy egyszerű RDF példa (RDF/XML)


```
<rdf:Description rdf:about="http://...#Ábra">  
  <axsvg:ábratípus xml:lang="hu">Business grafika</axsvg:ábratípus>  
  <axsvg:aláírás rdf:resource="http://...#Képaláírás"/>  
  <axsvg:grafikatípus xml:lang="hu">Vonal  
grafika</axsvg:grafikatípus>  
</rdf:Description>
```

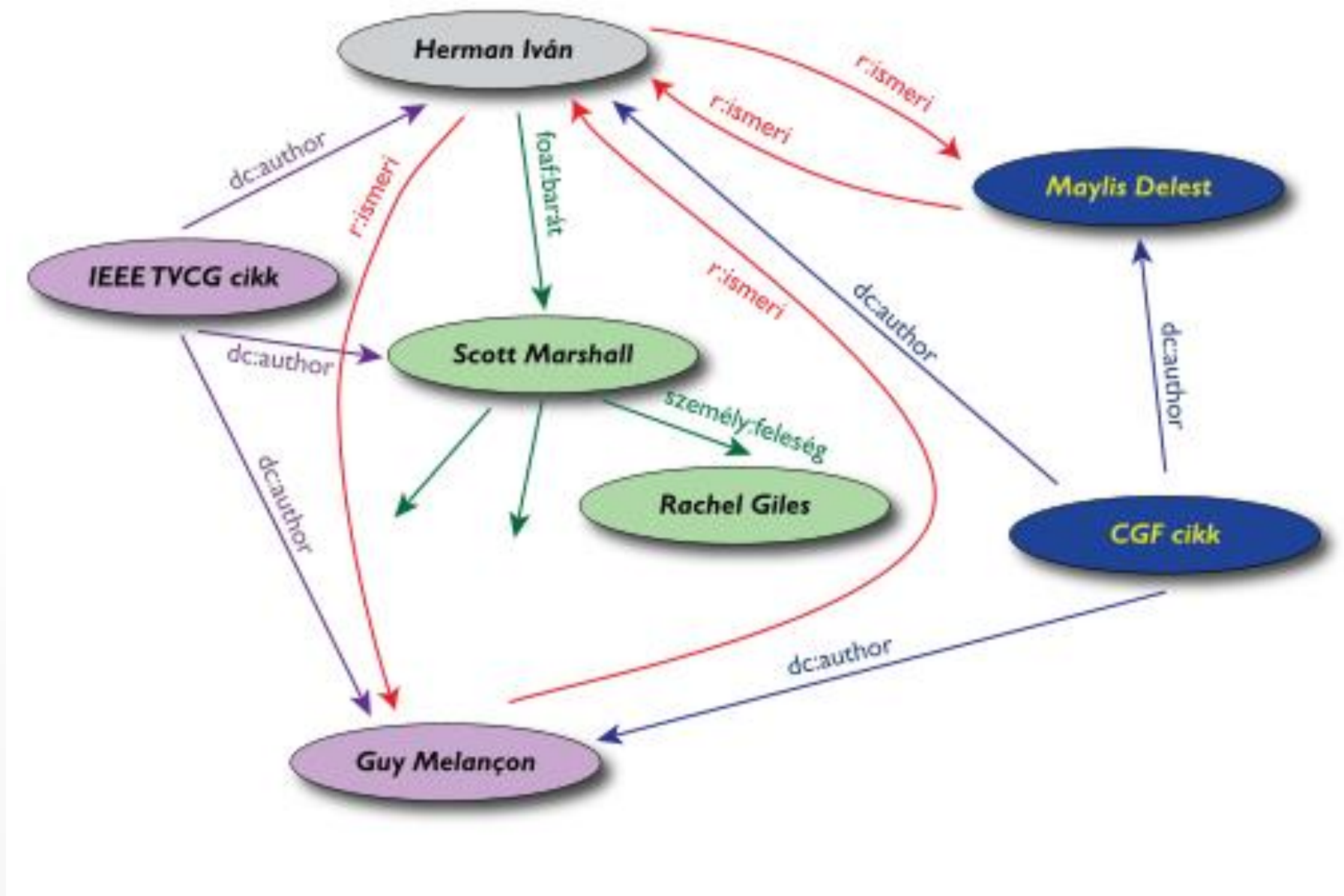
A URI-k alapvető szerepe

- RDF állítások *bármilyen* adatra vonatkozhatnak a Weben.
- A forrásokat *egyértelműen* azonosítják.
- *Bárki* kreálhat (meta)adatot *bármely* Web-erőforrásról, nem csak annak létrehozója.
  - Pl.: ugyanazt az XML-alapú állományt le lehet írni egymástól eltérő terminológiákkal.
- *Végeredményben: A URI-k „ágyazzák” az RDF-et a Webbe*
  - *így lesz a „Szemantikus Web”... „szemantikus web”* 😊

URI-k: összevonás

- URI-k használatának jelentős előnye: könnyűvé válik az adatok (logikai) **összevonása**
- Az összevonás megtehető az *azonos* URI-k alapján
  - Egy gráfban: azonos URI-val rendelkező csomópontok egymással azonosíthatóak → triviális módon összevonhatóak.
- Ez az összevonás az RDF–modell *nagyon* fontos jellemzője
  - a leírásokat **különböző személyek**, csoportok hozhatják létre, de ...
  - ...az alkalmazás **egységként kezelheti** őket
  - egyike azon területeknek, ahol az RDF-modell sokkal könnyebben használható, mint az XML

Példa az összevonásra

SPARQL

SPARQL Protocol and RDF Query Language

RDF megvalósítása

- A gyakorlati alkalmazások milliós nagyságrendben kezelnek RDF hármassokat!
  - → szükség van nagy **adatbázisokra**
  - → szükség van **lekérdező nyelvre** bonyolultabb információk lekérdezésére
- Adatbázisok
  - Többféle RDF adatbázis rendszer létezik
- **Lekérdező nyelv**
  - Az adott adatmodellhez kapcsolódik
    - Pl.: SQL a relációs adatmodellhez, XML Query az XML adatmodellhez
  - RDF-hez: **SPARQL** (**SPARQL Protocol and RDF Query Language**)

Lekérdezések: SPARQL

- Az alapvető ötlet: Egy lekérdezés egy *gráfmintát* tartalmaz:

```
PREFIX foaf: <http://xmlns.com/foaf/0.1/>
```

```
SELECT *
```

```
WHERE {
```

```
    ?person foaf:name ?name .
```

```
    ?person foaf:mbox ?email .
```

```
}
```

Vagyis, körülbelül: *„Add meg mindazon személyeket, akiknek meg van adva az email címük”*

- A specifikáció még nem teljes, de már nagyon sok implementáció és alkalmazás létezik...

Az RDF nem elegendő...

- A kapcsolatok létrehozása és programból való használata működik, feltéve, hogy a program *tudja*, hogy milyen **terminológiát** használhat!
- Például használtuk a következő fogalmakat:
  - `naptáram`, `családnév`, `személynév`, ...
- Ismertek-e ezek? Korrektek-e?
  - A probléma egy kicsit hasonló egy adatbázis rekordtípus definiálásához

Megoldandó kérdések

- Mely terminológiák, szavak használhatók? Ismert-e a **terminológia**?
- Korrekt módon használjuk-e a tulajdonságokat? Van-e értelmük az adott erőforrások esetén?
- Lehet-e következtetéseket levonni? Például:
  - *„ha »A« »B«-től balra van, »B« »C«-től balra van, akkor balra van-e »A« »C«-től?”*
  - *nekünk nyilvánvaló, de egy programnak nem ...*
  - *... vagyis: levonhatják-e a programok ezeket a következtetéseket?*
- Ha valaki más definiál egy állításhalmazt: ugyanaz-e, mint a mienk?

Ontológiák

(RDFS, OWL)

Ontológiák

- A Szemantikus Webnek szüksége van **ontológiákra**:

Def: „**Ontológia**: Egy adott tudásterület leírására használt fogalmak és összefüggések definíciója”

Ontológiák

- Szükség van egy **Webontológia nyelvre**, amellyel definiálni lehet:
  - az adott kontextusban **használható fogalmakat**
  - a tulajdonságokra érvényes **korlátozásokot**
  - a tulajdonságok **logikai jellemzőit**
  - a fogalmak és tulajdonságok **ekvivalenciáját** (vagy különbözőségét)
  - stb.
- Az erre szolgáló specifikációk:
  - **RDFS** (RDF **Sémák**) – RDF szókészlet leírónyelv
  - **OWL** (**Webontológia nyelv**)

Osztályok, erőforrások

- Gondoljunk az ismert, tradicionális ontológiákra:
  - ismerjük az „emlős” fogalmát (valahonnan)
  - „minden delfin emlős”
  - “Flipper egy delfin”
  - stb.
- Az RDFS definiálja az **erőforrás** és az **osztály** fogalmát:
  - az *RDF* számára minden egy „erőforrás”
  - egy *osztály* erőforrások („egyedek”) lehetséges összessége
    - Pl: „emlős”, „delfin”, ...

Osztályok, erőforrások

- Az erőforrások és az egyedek között **relációk** létesíthetők:
  - „**típus**” („*typing*”): vagyis **egy egyed egy adott osztályhoz tartozásának jelzése** („*Flipper egy delfin*”)
  - „**alosztály**” („*subclassing*”): **reláció két osztály között**: az egyik osztály egyedei automatikusan a másiknak is egyedei („*minden delfin emlős*”)
- Az *RDFS* ezeket a (tradicionális) fogalmakat formalizálja

RDFS

- Az RDFS fogalmak és definíciók RDF-ben vannak megfogalmazva.
  - Az „osztály” egy speciális *erőforrás*, meghatározott URI-val
  - A „típus” és „alosztály” egy-egy RDF *tulajdonság*...
  - ...jól meghatározott és *szabványosított szemantikával*.

- Például:

```
(http://...#emlős, rdf:type, rdfs:Class)
```

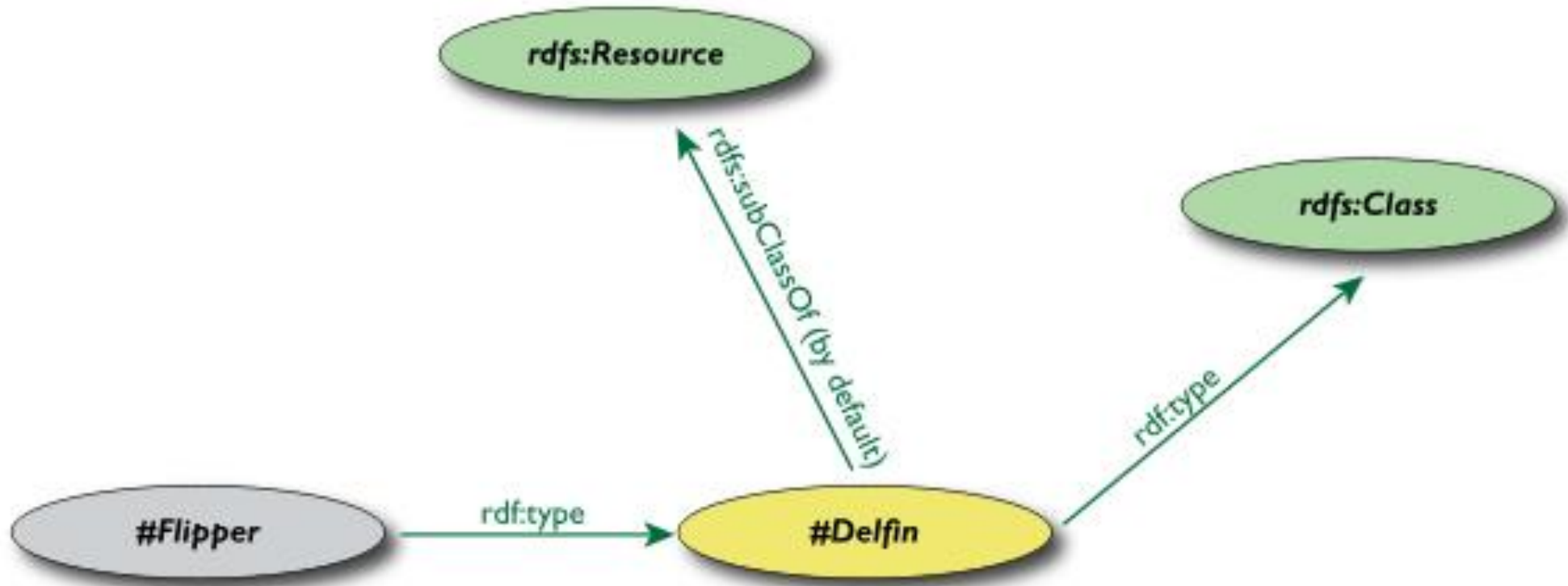
```
(http://...#delfin, rdf:type, rdfs:Class)
```

```
(http://...#delfin, rdfs:subClassOf, http://...#emlős)
```

```
(http://...#Flipper, rdf:type, http://...#delfin)
```

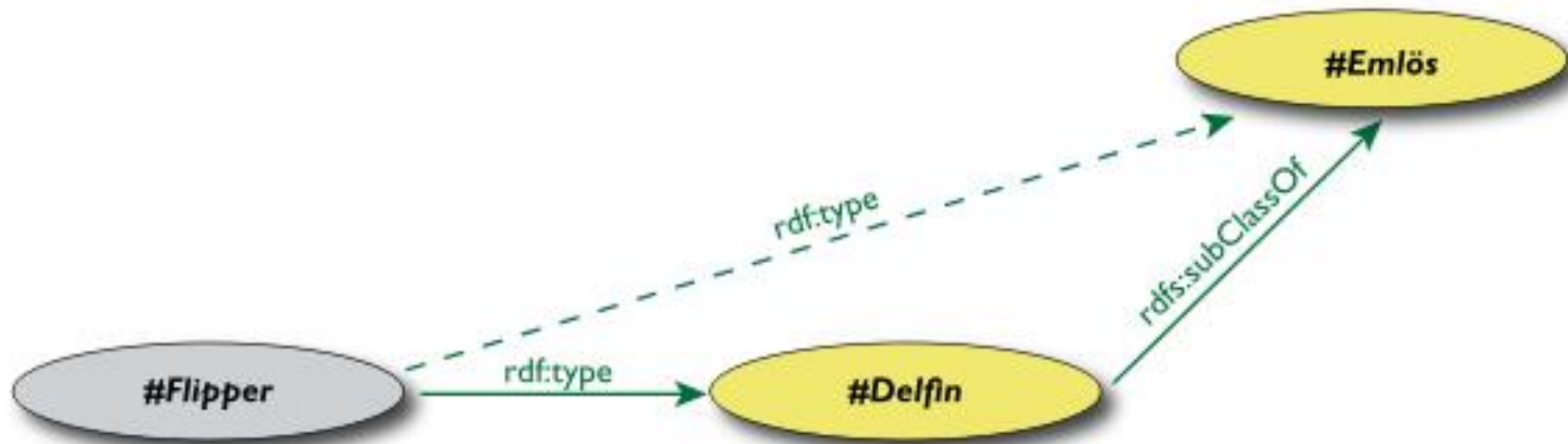
Osztályok, erőforrások (RDF)

- Az RDFS definiálja a `rdfs:Resource`, `rdfs:Class`, `rdf:type`, `rdfs:subClassOf` fogalmakat
  - *(ezek mind speciális, az ábrán névterekkel rövidített URI-k)*

Következtetett tulajdonságok

- (`#Flipper rdf:type #Emlős`) *nem* része az eredeti RDF adathalmaznak...
- ...de ki lehet *következtetni* az RDFS szabályokból
- Jobb RDF környezetek ezt az állítást is tartalmazzák

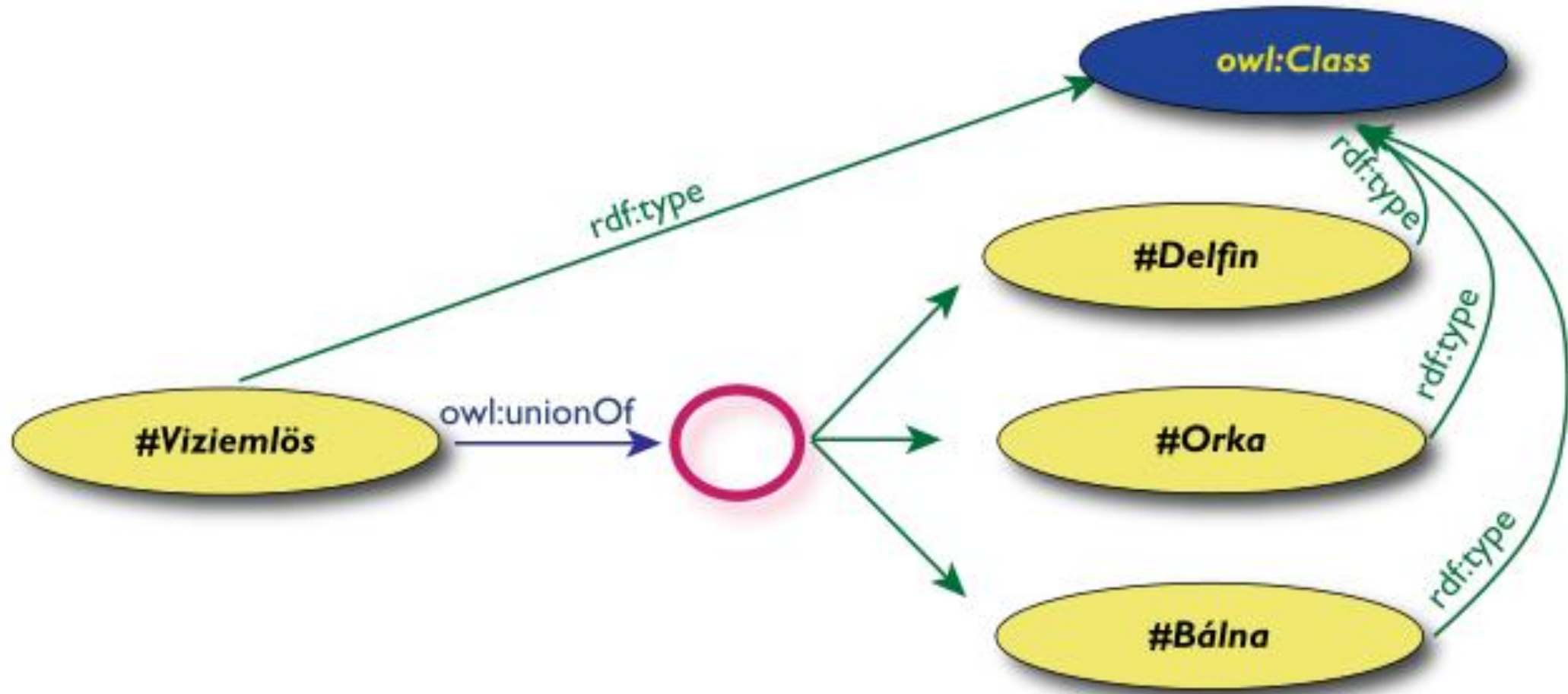

RDFS és OWL

- Az RDFS az ontológiák definiálásának *alapszintje* csak!
- → Komplikáltabb definíciók esetén szükség van a következő szintre: **Web Ontology Language (OWL)**
- Az OWL hozzáad bonyolultabb lehetőségeket, mint például:
  - **osztályok konstrukciója** (a meglévő osztályokból kiindulva)
    - unióként, metszetként, komplementként, stb.
    - egyedek felsorolásával
    - tulajdonságok segítségével
  - **a tulajdonságok logikai jellemzése** (pld. tranzitivitás, szimmetria, függvény)
  - stb.

OWL: osztályok úniója

- Lényegében egy **halmazelméleti únió** (lehetne metszet, komplement, stb):

OWL: osztály definíciója tulajdonságokból

- Delfin ontológia: „*A delfin olyan emlős amely vízben él.*”
- A fenti kijelentés a delfinek osztályát definiálja:
  - Vegyük az *emlősök osztályát*.
  - Vegyük az *él tulajdonságot*.
  - Tekintsük az *emlősök osztályának azon egyedeit*, amelyekre az *él tulajdonságot* alkalmazva a hármasként a víz.
- Ez az **osztály konstrukció** az OWL-ban az ún. **értéktartomány-korlátozás**.

OWL: tulajdonságok logikai jellemzése

- Tulajdonságokat lehet *szimmetrikusnak, tranzitívnek, függvénynek* stb. **deklarálni**.
- Ezen definíciók alapján egy „OWL-t értő környezet” egy sor logikai **nem triviális következtetést** képes levonni!
  - Pl.: A „balra van” tulajdonság tranzitivitásának definiálása, majd következtetés levonása: „Ha »A« »B«-től balra van, »B« »C«-től balra van, akkor »A« »C«-től balra van”
  - Nekünk nyilvánvaló, de egy programnak nem!

Az OWL további lehetőségei

- Az ontológiák nagyon nagyok lehetnek:
  - nagy figyelmet kell fordítani a karbantartásukra
  - több részből (modulból) állhatnak
  - a részeknek különböző eredetük lehet, melyeket integrálni kell
- Ezek **Webontológiák**. Vagyis
  - az alkalmazások több, egymástól **különböző ontológiát** használhatnak, vagy...
  - ... ugyanazon ontológiát, de **különböző nyelveken**
  - vagyis a **terminológiák ekvivalenciája** fontos kérdéssé válhat

Az OWL további lehetőségei

- OWL lehetőséget ad az osztályok/tulajdonságok *ekvivalenciájára*, verziókontrollra, stb.

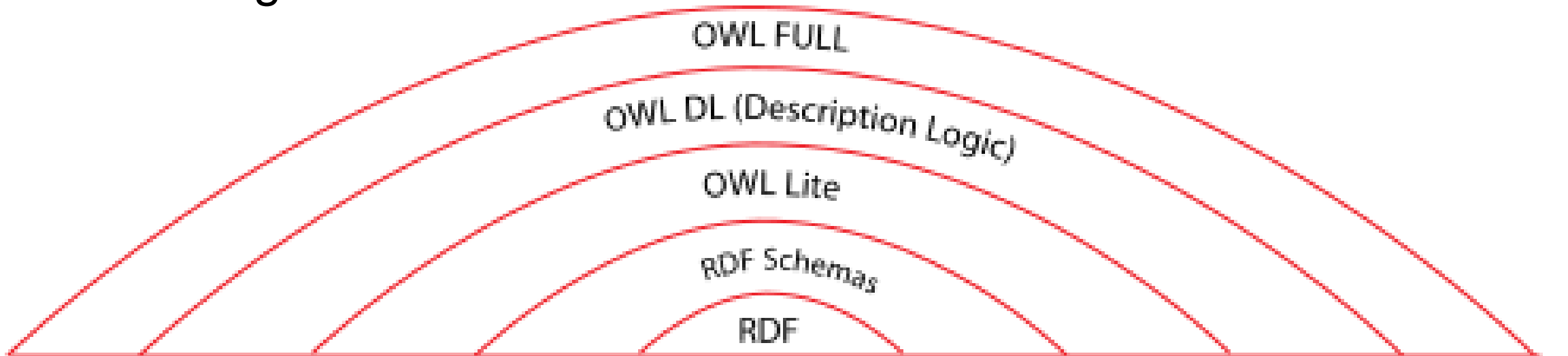
```
(http://...#delfin, owl:equivalentClass,  
http://...#dolphin)
```

Példa: kapcsolat az angol és a magyar között

De: az ontológiák bonyolultak!

- Nehéz egy teljes ontológiarendszert implementálni
  - és egyes alkalmazások számára felesleges is lehet
- Innen az egyre bonyolultabb specifikációk „réteges” modellje, különböző megkötésekkel
- De: az RDFS, OWL-Lite és OWL-DL *kiszámítható*, míg ez nem igaz OWL Full-ra

OWL fejlesztési irányok

- Az OWL nem teljes, nem mindent lehet vele leírni, pl...
  - nem képes valószínűségeket kifejezni: „ez a kapcsolat adott valószínűséggel áll fenn”
  - analóg, fuzzy kapcsolatok kifejezése hiányzik
- Bizonyos következtetési láncok definiálása és kifejezése sem lehetséges.

(Dávid, apja, Iván) (Iván, testvér, János)

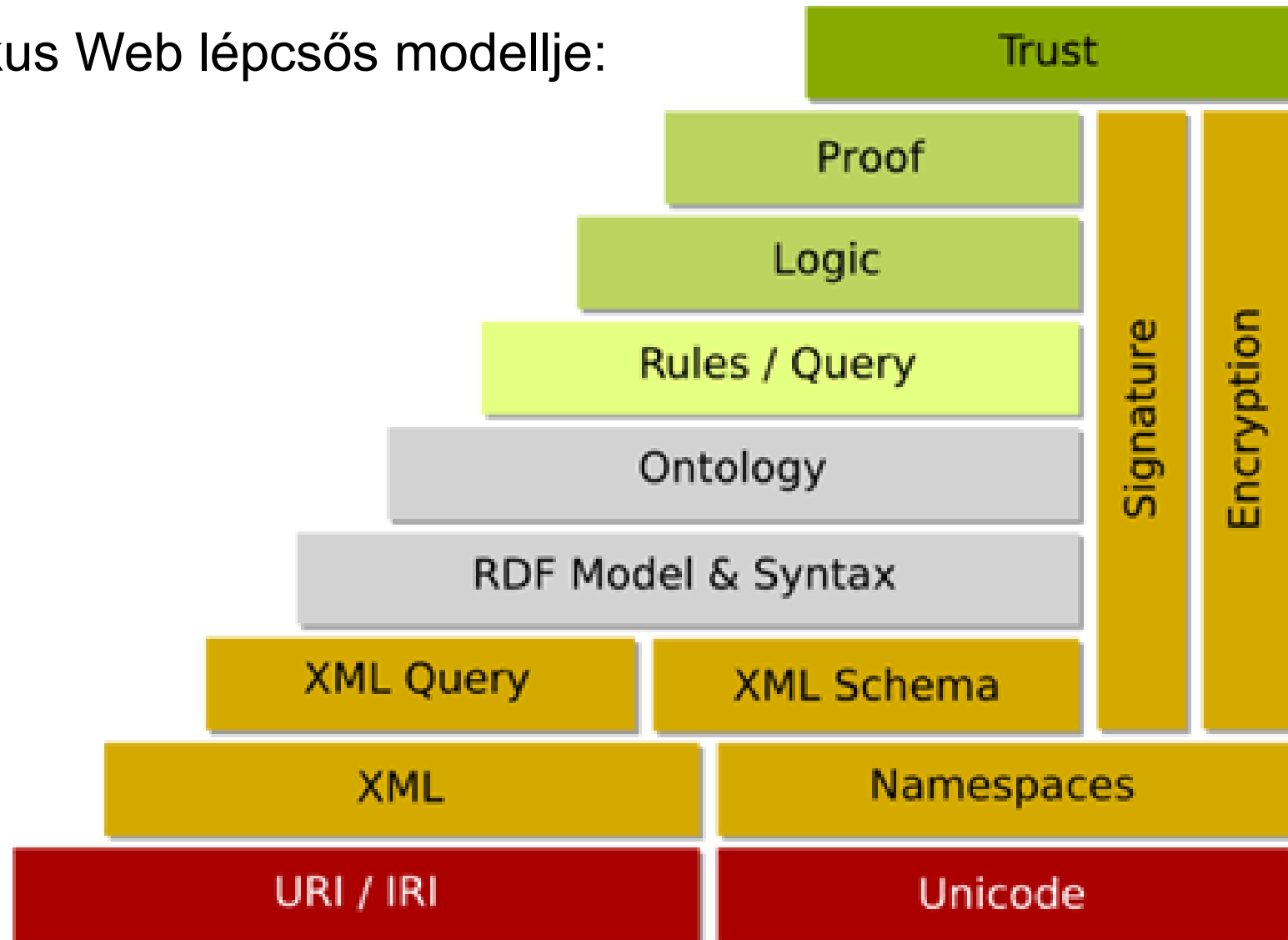
- akkor szeretnénk, ha a rendszer a következő hármásra is következtetne:

(János, nagybácsi, Dávid)

- Sajnos egy ilyen szabályt nem lehet az OWL-ban leírni, ez az ún. Horn következtetési szabályokat igényli, amely másfajta logikákhoz kapcsolódik.

A szemantikus Web összképe

- A szemantikus Web lépcsős modellje:

Szemantikus web lépcsős modell

- Unicode és URI
  - biztosítják az egységes nemzetközi karakterformátumot és az egységes címezhetőséget.
- XML réteg
  - biztosítja, hogy a szemantikus web definíciókat egyéb XML alapú szabványokkal integrálhassuk. Önleíró, érvényesíthető dokumentumformátum jön létre.
- RDF és RDFS réteg
  - biztosítja, hogy állításokat tehessünk az objektumokról URI-k segítségével, és olyan szótárakat készítsünk, amelyekre ezen URI-k hivatkozhatnak.
- Az ontológia réteg
  - lehetőséget ad bonyolultabb szótárak felépítésére. Itt már a különböző fogalmak közötti összefüggések is megadhatók.
- A digitális aláírás réteg
  - a dokumentumok hitelességét igazolja.

Alkalmazási példák

---

szemantikus web

Alkalmazási példák

1. Közösségi webportálok
2. Multimédia gyűjtemények
3. Vállalati webportál-kezelés
4. Web 3.0 keresőmotorok
5. Ágensek és szolgáltatások

<http://www.w3c.hu/forditasok/OWL/REC-webont-req-20040210.html>

1. alkalmazás: Közösségi webportálok

- A webportál egy olyan webhely, mely
  - **információtartalmat publikál** valamilyen közös témáról,
  - a tartalmat tipikusan a **közösség tagjai szolgáltatják...**
  - akik gyakran **indexelik** is ezeket valamilyen téma alatt,
  - de ez még kevés...

1. alkalmazás: Közösségi webportálok

- A webportálok definiálhatnak egy **ontológiát** a közösség számára, amely...
  - egyrészt terminológiát nyújthat a tartalom leírására,
  - másrészt axiómákat bocsáthat rendelkezésre, amelyek...
  - új fogalmakat definiálhatnak az ontológia más fogalmainak felhasználásával. Pl:
    - terminológia: "újságcikk", "publikáció", "személy,, "szerző,,
    - definíciók: "minden újságcikk publikáció", "minden publikáció szerzője ember,,
  - Ezek a definíciók lehetővé teszik olyan újabb tények kikövetkeztetését, amelyek szükségszerűen igazak.
  - Ezek a következtetések azután segítik a felhasználókat abban, hogy olyan találatokat kapjanak, amelyek nem lennének elérhetőek a hagyományos kereső rendszerekkel.

2. alkalmazás: Multimédia gyűjtemények

- A gépek számára még a természetes nyelvű szövegekből történő információszerzésnél is nehezebb feladat az értékes szemantikai tartalom kiemelése a multimédiás anyagokból.
- Ontológiák segítségével **szemantikai annotációkkal** láthatjuk el a képek, hangok és egyéb, nem szöveges objektumok gyűjteményeit.

2. alkalmazás: Multimédia gyűjtemények (folyt.)

- A multimédia ontológiák kétféle típusba sorolhatók:
  - média-specifikusak, vagy
  - tartalom-specifikusak.
- A média-specifikus ontológiák
  - taxonómiaszerűen osztályozhatják a médiatípusokat, és
  - leírhatják a különböző médiumok tulajdonságait. (Pl. videó hossza)
- A tartalom-specifikus ontológiák
  - leírják a forrás témáját (pl. szereplők).

2. alkalmazás: Multimédia gyűjtemények (folyt.)

- Példa: antik bútorokat ábrázoló kép-archívum
- Egy antik bútorokra vonatkozó ontológia segíthetné az ilyen archívumban való keresést!
- **Taxonómia:** különböző bútor típusok osztályozása.
- Az ontológia **tárgyi tudást** is ábrázolhat.
  - Pl. az indexelő személy, egy antik komóddal kapcsolatban a *stílus/korszak* tulajdonsághoz a "késő György-korabeli" értéket rendeli.
  - Ez lehetővé teszi annak **kikövetkeztetését**, hogy a "készítés ideje" tulajdonság érték valahol 1760 és 1811 közötti, valamint, hogy a bútor a brit kultúrához tartozik.

2. alkalmazás: Multimédia gyűjtemények (folyt.)

- A háttér-információk rendelkezésre állása nagymértékben megnövelheti a keresés hasznosságát.
- Egy másik opció az "alapértelmezett tulajdonságok" ábrázolása.
  - Pl: A "késő György-korabeli komódok", egyéb információ hiányában úgy tekintendők, hogy mahagóni fából készültek.

3. alkalmazás: Vállalati webportál

- A nagyobb cégek jelentős számú weblapot használnak
  - Pl.: sajtónyilatkozatok, áruajánlatok, esettanulmányok, ügyintézési eljárások, belső produktumismertetőik és összehasonlítások, brosrák és folyamatleírások. ..
- A felhasználó tipikus problémája, hogy ő esetleg más terminológiát használ:
  - egy cégen belüli kereskedő, aki olyan reklám brosrát keres, mely megfelel az eladási céljainak.
  - egy cégen belüli műszaki ember, aki meghatározott műszaki ismeretek és korábbi, részletes tapasztalatok után kutat.
  - egy projektvezető, aki a cég korábbi tapasztalatából merítve mintát keres egy bonyolult, többfázisú projekt előkészítéséhez és végrehajtáshoz.

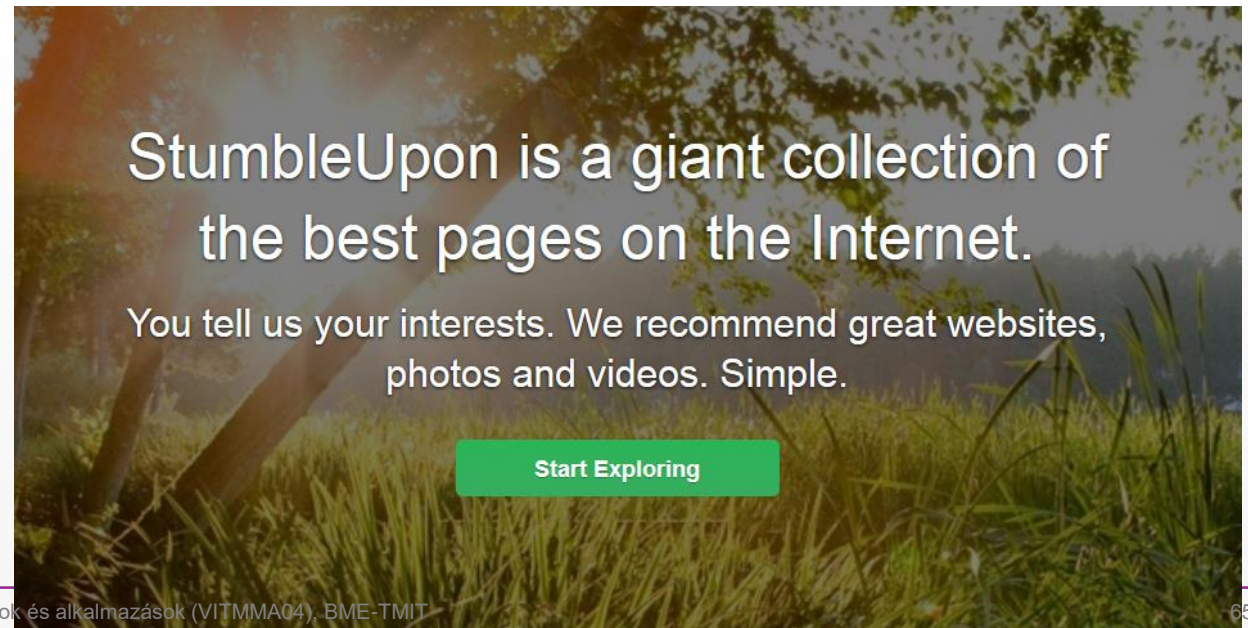
3. alkalmazás: Vállalati webportál

- Hasznos lenne, ha...
  - a felhasználók minden kategóriája egy **külön taxonómiával** rendelkezne, mely megfelel a saját szaknyelvének, és
  - ezek a taxonómiák **összekapcsolhatók** lennének, hogy a fordítás **automatikusan** megtörténhessék.

4. alkalmazás: Web 3.0 keresőmotorok

- Szociális és nyelvi keresők
  - Személyre szabott keresések
  - Érdeklődési körnek megfelelő találatok
  - Ajánlatok a többi „hasonló” felhasználótól
  - Csak az érdekes oldalak megjelenítése
  - A web eldugott, de számunkra releváns részének felderítése és megmutatása
    - Pl.: StumbleUpon

5. alkalmazás: Ágensek és szolgáltatások

- A szemantikus Web lehetővé teszi az **ágenseknek** (intelligens ügynökprogramoknak), hogy *megértsék* és *integrálják* a különböző forrásokból származó információkat.
- PI: szabadidő tevékenységet tervező ágens
  - A felhasználó preferenciáiból kiindulva (pl., hogy milyen filmeket kedvel, milyen ételeket fogyaszt szívesen) megtervezi annak esti programját.
  - Megvizsgálhatja a filmekre és éttermekre vonatkozó elégedettségi statisztikákat és kritikákat is.

5. alkalmazás: Ágensek és szolgáltatások (folyt.)

- Ehhez szükség van:
  - egy **ágazati ontológiára**
    - amely az éttermek, szállodák stb. hálózatát ábrázolják
  - egy **szolgáltatási ontológiára**
    - mely azokat a fogalmakat reprezentálja, amelyeket az egyes szolgáltatásoknál használnak.

Összegzés

- A WEB 3.0 még nem a mesterséges intelligenciáról szól
- Habár jobb és okosabb alkalmazásokat lehet rá építeni, mint a WEB 2.0-ra
- A távoli jövő
  - A WebOS idősza
  - Intelligens és személyes rendszerek
  - A.I. az interneten?!
  - Web 4.0
- Ha a **WEB 2.0 = Facebook,**
- és a **WEB 3.0 = StumbleUpon,**
- akkor a **WEB 4.0 = SkyNet ???**

